

Doplnok k publikácii **MATEMATIKA príručka pre učiteľa MŠ** (z autorskej dielne H-mat, o.p.s.)

1.E.1 VČELIA ROZPRÁVKA (str. 29 - 30) prostredie KROKOVANIE

V jednom meste vo vysokom dome bol včelí úl. V ňom bývala veľmi pracovitá včielka Terka, ktorá často lietala so svojimi kamarátkami opelovať neďaleký sad.

Poznámka: V nasledujúcich rozprávkach vystupuje chlapec **Jiřík**, v slovenskom texte ho budeme volať **Jurko**.

Jedného dňa bol v úli veľký šum a ruch už od skorého rána. Mala sa narodiť nová včielka. Okolo bunky, z ktorej sa snažila prehrýzť von, sa zoskupili tie najväčšie včely z úľa. Medzi nimi bola aj včielka Terka.

Čudujete sa deti, že sa nová včielka musí z bunky prehrýzť? Včielky tak naozaj prichádzajú na svet. Najskôr sa z malého vajíčka vyvinie malý červíček - larvička. Larvičku krmia včielky sladkou medovou kašičkou. Keď larvičky narastú a zosilnejú, starostlivé včielky ich v bunke zatvoria špeciálnym vrchnáčikom - viečkom. Larvičky v bunke spia a pomaly sa menia na malú včielku.

Keď sa nová včielka prehrýzla na svetlo sveta, dostala meno Betka a hneď začala pomáhať svojim kamarátkam presne tak, ako to robia všetky včielky, len čo prídu na svet. Lenže včielka Betka bola také malé neposedné šidielko. Najradšej zo všetkého tancovala, pospevovala si, poletovala po úli hore-dolu, zabávala všetkých naokolo. Niežby ju včielky za to nemali rady, ale zdržiavalo ich to pri ich dôležitej práci. Nestíhali nakrmiť všetky larvičky, čistiť komôrky a dokonca ich svojim tancom celkom doplietla, keď mali letieť po nektár a peľ. Včeličky sa totiž dorozumievajú práve pomocou včelieho tanca, ním si naznačujú, kde sa nachádza dostatok nektáru.

Včelej kráľovnej išla z toho prasknúť hlava, nevedela si s tou malou nezbednicou poradiť, a tak požiadala včielku Terku, aby sa o malú Betku začala starať a učila ju, čo a ako robia dobré včielky. Terka sa veľmi snažila, ale akosi sa jej nedarilo. Dostala však skvelý nápad. Spomenula si na kamaráta Jurka, ktorý sa často hrával pred ich panelákom so psíkom Bobíkom a učil psíka Bobíka všelijaké kúsky. Najviac sa jej páčilo, keď hodil Bobíkovi paličku a ten bežal rovno za ňou. Chytil ju do papuľky a rýchlo mu ju priniesol späť. To je ono! Jurko to určite dokáže a naučí včielku Betku pekne chodiť hore-dolu, tam a späť...

Deti, pomôžete Jurkovi naprogramovať včielku Betku, aby chodila dopredu a dozadu? Neskôr príde Jurkovi na pomoc aj včielka Terka, ktorá bude chodiť po jednom páse a Betka po druhom páse.

ROZPRÁVKA „Poštár František“ (str. 77 a 78) prostredie SCHODY

Kde bolo, tam bolo..., v jednom vysokom dome v malom mestečku býval malý Jurko s mamičkou a oteckom. Jurko často sedával na balkóne a rozhliadal sa po okolí. Dnes bol trochu smutný, keď zrazu počul na ulici kohosi vyspevovať pesničku: „Jéééde, jéééde, poštovský panáček...,“ vykukol von a zbadal pána s obrovskou kapsou prehodenou cez rameno, ako ide na bicykli. Pán zrazu zastavil, niečo vytiahol z kabely a začal sa obzerieť okolo seba.

Keď zbadal Jurka, zavolať naňho: „Ahoj, chlapče! Prosím ťa, nevieš náhodou, kde býva psík Bobík? Mám tu preňho pozdrav od psíka Ťapky zo Slovenska, ale na pozdrave chýba presná adresa. Už od rána jazdím po celom meste a neviem ho nájsť.“

Jurkovi sa rozžiarili očka, lebo so psíkom Bobíkom sú výborní kamaráti, občas sa spolu hrajú na neďalekom detskom ihrisku. „Mamiiii! Je tu nejaký pán a pýta sa na Bobíka, môžem ísť s ním a

Doplnok k publikácii **MATEMATIKA** príručka pre učiteľa MŠ (z autorskej dielne H-mat, o.p.s.)

ukázať mu, kde Bobík býva?“ volá Jurko na mamičku, ktorá v kuchyni pečie tortu na Jurkove narodeniny. Mamička vyšla za Jurkom na balkón a povedala: „Áááá, dobrý deň ujo Fero, opäť niekto zle napísal adresu?“

„Áno, zabudli napísať presnú adresu. Už som prešiel celé mesto, nohy si necítim, pomohlo by mi, keby išiel Jurko so mnou, privediem vám ho naspäť, nemusíte sa báť,“ povedal ujo Fero.

„Jurko, to je ujo Fero, náš poštár, môžeš ísť s ním a ukázať mu, kde Bobík býva,“ povedala mamička a išla zdobiť tortu. Jurko celý natešený vybehol za pánom poštárom, chytil ho za ruku a spoločne vykročili k paneláku, v ktorom býval Bobík. Ulicou sa opäť niesla pesnička „Jéééde, jééééde, poštovský panáček...“, tentoraz dvojhlasne, k hrubému hlasu pána poštára sa pridala Jurkov detský hlások.

Keď prišli pred dom, v ktorom býval Bobík, poštár František sa opýtal: „Jurko, na ktorom podlaží býva psík Bobík?“ Jurko nešťastne pokrútil hlavou: „Ja len viem, že v dome bývajú spolu s Bobíkom jeho kamaráti - sovička Anička, pavúček Lojzík, kocúr Murko, škrečok Mirko, koník Toník, a fretka Betka.“

Pán poštár sa chytil za hlavu a povedal: „Ach jaj, neostáva mi nič iné, len ísť z poschodia na poschodie a hľadať, kde ten Bobík býva.“

„Deti, myslíte, že by sme mohli pomôcť pánovi poštárovi Bobíka nájsť?“

Poznámka: zoznam zvieratiek (v rozprávkach sú spomenuté zvieratká z podlaží 1. – 7. a 9., ostatné si môžete pridať, podľa úrovne detí:

český originál	v slovenčine
1. koník Toník	koník Toník
2. kocour Mour	kocúr Murko
3. sovička Anička	sovička Anička
4. fretka Betka	fretka Betka
5. pejsek Bobík	psík Bobík
6. křeček Mireček	škrečok Mirko
7. pavouček Lojzík	pavúček Lojzík
8. prasátko Vilko	prasiatko Vilko
9. včelka Terka	včielka Terka
10. motýlek Emilko	motýlik Emilko
11. beruša Veruška	lienka Vierka
12. zajko Majko	zajko Majko
13. žabka Katka	žabka Katka

TRETÍ VARIANT (str. 80)

Pozmeníme koniec rozprávky v momente, kedy má Jurko povedať, na ktorom podlaží býva Bobík. Text môže teda pokračovať nasledujúcim spôsobom:

Jurko nešťastne pokrútil hlavou, ale potom povedal: „Viem, že na prvom podlaží býva koník Toník, hneď nad koníkom býva kocúr Murko, na treťom podlaží býva sovička Anička. Psík Bobík býva nad Aničkou. Medzi sovičkou Aničkou a psíkom Bobíkom býva fretka Betka. Na poslednom podlaží býva pavúček Lojzík. Hneď pod pavúčikom býva škrečok Mirko. “Pán poštár sa chytil za hlavu a povedal: „Ach jaj, neostáva mi nič iné, len ísť z poschodia na poschodie a hľadať, kde ten Bobík býva.“

„Deti, myslíte, že by sme mohli pomôcť pánovi poštárovi Bobíka nájsť?“

AKTIVITY S ROBOTICKOU HRAČKOU (str. 85 a 86)

Skôr než začneme pracovať s robotickou včielkou, uvedieme aktivity rozprávkou.

VČIELKA A PÁN POŠTÁR

Jedného dňa prišiel na poštu telegram, ktorý mal byť doručený do domu, kde býval psík Bobík a jeho kamaráti. Poštár František mal telegram doručiť na deviate podlažie. František chvíľu váhal,

Doplnok k publikácii **MATEMATIKA** príručka pre učiteľa MŠ (z autorskej dielne H-mat, o.p.s.)

trochu sa bál zaklepať na dvere. Za dverami to hrozivo hučalo, aj dvere boli iné ako všetky ostatné. Pán poštár sa nakoniec osmelil a zaklopal. Cez malý otvor vo dverách vykukla usmievajúca sa včielka Terka. Terka bývala v byte spoločne so svojimi kamarátmi. Byt vyzeral ako úľ.

Pán poštár niesol dôležitú správu, ktorá mala byť s úrno doručená. Znela: „Prosim, pomoc - ovocny sad je v plnom kvete - potrebujeme opelovať - včielka Terka prid aj s kamaratkami- surne. - sadar Peter.“

Len čo si včielka Terka prečítala správu, neváhala ani chvíľočku. Zatancovala včelí tanec, tak si včielky odovzdávajú informácie, ktoré si my ľudia povieme. Ostatným včielkam odovzdala správu o rozkvitnutom sade a popísala cestu, kade majú letieť. V úli to mohutne zahučalo a včielky urýchlene vyleteli do Petrovho sadu.

V sade kvitli rôzne ovocné stromy a kry, ktoré boli vysadené pekne v radoch za sebou. Hneď v prvom rade boli jablone, za nimi stáli kríky čučoriedok, tretie v poradí boli rozkvitnuté čerešne, nasledovali ríbezľové kríky a bielo kvitnúce hrušky. Hneď za nimi boli malinové kríky. V predposlednom rade stáli slivky a posledné boli veľké kríky černíc.

Celý sad nádherne voňal. Včielky sa hneď pustili do práce. Terka si vybrala ružovo kvitnúcu jablňu a veselo poletovala z kvietka na kvietok. O malú chvíľku mala plné bruško lahodného nektáru a košíčky plné peľových zrníek. Rýchlo sa vrátila domov, vyložila ťažký náklad a náhlivo sa vracala do sadu. Po ceste premýšľala, ktoré kvety má ochutnať. Nedokázala si vybrať z tolkej nádhery. Na pomoc prišiel sadár Peter. Vždy, keď sa Terka vracala späť do sadu, pošepkal jej, na ktorý kvietok má sadnúť.

Poznámka: zoznam stromov a kríkov

český originál	v slovenčine
1. jablonka	jablňo
2. borůvky	čučoriedky
3. třešeň	čerešňa
4. rybíz	ríbezle
5. hrušeň	hruška
6. maliník	maliny
7. švestka	slivka
8. ostružiník	černice

8.C ROZPLIETAME ROZPRÁVKY (str. 142)

Do série aktivít, ako pracovať s rozprávkami, patria aj tie, v ktorých môžeme zámerne poplietť dva deje a zamiešať do nich nejaké nezmysly. Prvá výzva pre deti je rozprávkou „rozplietť“, teda zistiť, ktoré rozprávky sa nám splietli a usporiadať správne ich deje, a druhá, odhaliť nezmyselné pasáže v texte príbehu.

8.C.1 AKÉ ROZPRÁVKY SA NÁM POMIEŠALI?

Najprv deťom prečítame pomiešanú rozprávku. Ako príklad uvádzame rozprávku O Modrej čiapočke:

Kde bolo, tam bolo... v jednej prostej chalúpke na kraji lesa, uprostred dedinky žilo dievčatko so svojimi rodičmi. Otecko bol bohatý drevorubač. Raz večer poslala mamička svoju vnučku Modrú čiapočku, aby odniesla babičke košík plný dobrôt. Babička mala v ten deň sviatok. Čiapočka sa veselo vybrala na cestu. Slniečko práve vychádzalo, na trávke boli ešte kvapky rosy, dievčatko si cestou veselo poskakovalo. Zrazu sa jej do cesty postavil zajac, ktorý na Čiapočku zvolal: „Stoj, Čiapočka, ja ťa zjem!“ Čiapočka však odpovedala: „A nezješ, radšej ti zaspievam: „Ja, malá Čiapočka z domčeka pri lese, utiekla som oteckovi, utiekla som mamičke a tebe, zajac, tiež

Doplnok k publikácii **MATEMATIKA** príručka pre učiteľa MŠ (z autorskej dielne H-mat, o.p.s.)

utečiem.“ A skôr ako sa zajac spamätal, bola Čiapočka preč. Čiapočka pokračovala po cestičke ďalej, cesta sa stočila do lesa. Tam už na Čiapočku čakal vlk. „Kdeže, kde, Čiapočka, nikam sa neponáhľaj, chcem ťa zjesť!“ Čiapočka však nemeškala a začala spievať: „Ja, malá Čiapočka z domčeka pri lese, utiekla som oteckovi, utiekla som mamičke, utiekla som zajacovi a tebe, vlk, tiež utečiem.“

Vzala nohy na plecia a utekala, čo jej dych stačil. Dobešla až na čistinku, kde sa zastavila a na malú chvíľku si sadla na peň, aby si oddýchla. Z hlavy si dala dole modrý čepček a utierala si pot z čela. V tej chvíli sa košíček trochu zachvel, vykukol z neho pampúšik, vyskočil z košíka, rozhladol sa a začal bežať smerom k babičkinej chalúpku na druhej strane lesa. Čiapočka si od únavy nič nevšimla.

Po chvíli pokračovala po cestičke ďalej. Zrazu sa jej do cesty postavil veľký medveď: „Čiapočka, Čiapočka, ja ťa zjem!“ Čiapočka začala tancovať a spievať pesničku: „Ja, malá Čiapočka z domčeka pri lese, utiekla som oteckovi, utiekla som mamičke, utiekla som zajacovi, utiekla som vlkovi a tebe, medveď, tiež utečiem.“ Ešte sa dvakrát zatočila okolo medveďa a bola preč. Popletený medveď sa vybral opačným smerom ako Modrá čiapočka. Tá si pospevovala a poskakovala po cestičke k babičkinej chalúpku.

Medzi tým už pampúšik dobehol k babičke, nakukol do okienka, aby zistil, či je doma. Zatukal na dvere a prehovoril Čiapočkiným hlasom. Babička si myslela, že jej vnučka prišla popriať k narodeninám. Otvorila dvere a skôr ako sa nazdala, bola v pampúšikovom bruchu. Pampúšik sa spokojne odkotúľal do babičkinej postele, vzal si na hlavu jej čepiec, nasadil si okuliare a čakal na Čiapočku.

Čiapočka bola už takmer pred chalúpkou, ešte natrhala na lúke prhlavu, aby potešila babičku krásnou kytičkou. Vošla dnu a začala sa veľmi-preveľmi čudovať. „Babička, prečo máš také veľké bruško?“ Pampúšik odpovedal: „To aby sa mi doň vmestilo veľa dobrôt.“ Otvoril pusku a milú Modrú Čiapočku zjedol. Uvelebil sa v posteli, zaspal a začal chrápať. V tom išla okolo líška a počula chrápanie. Nazrela do chalúčky a keď videla v posteli ležať krásneho guľatučkého pampúšika, dostala na neho chuť. Potichučky sa vkradla do chalúčky.

Líške bol však od rána na stope mladý poľovník, keď uvidel, ako sa vkráda dnu, na nič nečakal a rýchlo utekal ku chalúpku. Líšku odohnal. Bolo mu však divné, že v chalúpku nie je babička a miesto nej spí v posteli pampúšik. Zrazu započul slabé hlásky, ktoré vychádzali z pampúšikového brucha. Poľovník na nič nečakal, vzal nôž a pampúšikovi rozpáral bruško. Vyskočila z neho Čiapočka a vystrašená babička. Potom pampúšikovi brucho zašili, zobudili ho a vyhnali z chalúčky von. Pampúšik bol celý vystrašený a popletený. Kotúľal sa po ceste k rybníku, kde už na neho čakala líška. A pretože mala na pampúšika veľkú chuť už v babičkinej chalúpku, zjedla ho.

Zazvonil zvonec a našej rozprávky je koniec!

(Inšpiráciu sme čerpali z televízneho seriálu pre deti Arabela, Miloš Macourek a Václav Vorlíček, 1980, z publikácie Teta to plete a Teta to zase plete, Ivona Březinová, 2004, 2007.)

Nižšie uvádzame ukážky otázok, ktoré môžeme deťom položiť:

- Aké dve rozprávky sme zamotali?
- Kto vystupoval v popletenej rozprávke?
- Do akých rozprávok patria jednotlivé postavy?
- Akú farbu mala mať Čiapočka?

Doplnok k publikácii **MATEMATIKA príručka pre učiteľa MŠ** (z autorskej dielne H-mat, o.p.s.)

- Ako mala znieť pesnička, ktorú Čiapočka spievala?
- Čo znamená, keď je chalúpka prostá? Akí ľudia žijú v prostej chalúpke?
- Je možné, aby bol domček na kraji lesa uprostred dediny?
- Našli ste v rozprávke ešte nejaké nezmysly?
- Vezmite si obrázkové karty rozprávok z príbehu. Pomocou nich sa pokúste dej správne prerozprávať.

Báj o Minotaurovi (str. 175)

Kedysi dávno žil v Grécku jeden statočný mladík. Volal sa Théseus. Rozhodol sa, že zabije Minotaura. Minotaurus bol netvor s býčou hlavou a ľudským telom a sídlil uprostred obrovského labyrintu. Nikomu sa s ním zatiaľ nepodarilo stretnúť, každý v labyrinte zabľúdl.

Do Thésea sa zamilovala krásna dievčina Ariadna ktorá nechcela, aby sa jej milý do labyrintu vybral. Rozhodla sa, že mu pomôže, aby sa z nebezpečnej cesty vrátil v poriadku. Dala mu na cestu červenú niť, ktorú si Théseus postupne odmotával, keď kráčal ďalej a ďalej do labyrintu. Tak sa dostal až do úplného stredu. Stretol sa s Minotaustom a premohol ho. Niť mu pomohla vrátiť sa späť k Ariadne. My sa teraz tiež môžeme zahrať na Thésea a skúsiť nájsť cestu až do stredu labyrintu.

PROGRAMUJEME V BLUDISKU (str. 183)

Jednou z priorít materských a základných škôl je do výuky zaradovať digitálne technológie a základy programovania. Viac v prostredí Krokovanie.

Skôr ako začneme pracovať s robotickou včielkou, uvedieme aktivity rozprávkou.

Ako včielky Terka a Betka hľadali kvety v meste.

Možno si spomeniete na včielky Terku a Betku, ktoré bývali vo vysokom dome spoločne so psíkom Bobíkom. My sa za nimi opäť pozrieme.

Jedného dňa sa včielky vydali zbierať peľ a nektár do sadu. Márne však lietali zo stromu na strom, všetky kvety sa premenili na maličké plody. Betka sa veľmi zľakla, nerozumela tomu. „Kde zmizli kvety a čo budeme robiť?“ Terka sa len pousmiala a začala Betke vysvetľovať, ako to v sade chodí od jari do zimy. „Neboj sa Betka, v našom meste je kvietkov dost' aj vďaka múdrym ľuďom, ktorí sa poučili zo svojich chýb,“ povedala Terka. „Čo tí múdri ľudia vymysleli?“ spýtala sa Betka.

Terka pokračovala v rozprávaní. „Predstav si, že niekto navrhol, aby prestala byť kosená tráva vo všetkých mestských parkoch naraz. Ľudia ju začali kosiť postupne. Zakaždým v inej časti mesta. Vytvorili pre nás včielky niečo ako bludisko, ale je to stále lepšie, ako lietať až ďaleko za mesto.“ „Aha, ale ako budeme vedieť, kde máme lietieť?“ opäť sa udivene pýtala Betka. „To je jednoduché. Jurkov otecko pracuje na mestskom úrade, tam majú plán, kde a kedy sa kosí tráva. Zaletíme za Jurkom a poprosíme ho, aby sa otecka opýtal,“ povedala Terka. „To je výborný nápad,“ začala výskať Betka.

Včielky vyleteli za Jurkom. Včielky získali od Jurka plán a teraz si začali lámať hlavu, ako sa v pláne orientovať. „Deti pomôžete včielkam?“